

Fedakârlığın Zirvesi: **Îsâr Ahlâkı**

•• Ömer Özdemir

35. ÜNİTE AHLAK

AHLAK / Fedakârlığın Zirvesi: Îsâr Ahlâkı	93
ADAB-I MUAŞERET / Şükür ve Nankörlük Kadirşinas Her Eylem Ne Güzeldir Muhterem	95
GÜNCEL / Kul Hakkı: Nereden Nereye	97
YERLİ KANDİLLER / Cemil Meriç ile Hasbihal	99
PEYGAMBER KISSALARI / Hz. İsmail (as)	102

İnsanı, gerçek anlamda insan olmanın zirvesine ulaştıran ahlakî değerler vardır. Bunların başında 'îsâr ahlâkı' gelmektedir. Peki, günümüzde unutulmaya yüz tutan 'îsâr' ne anlama gelmektedir?

Sözlükte 'tercih etmek' anlamına gelen îsâr, ahlâkî bir terim olarak, 'bir kimsenin kendisi ihtiyaç içinde olsa bile sahip olduğu bir hakkı veya bir imkânı fedakârlık yaparak başka bir din kardeşine gönül huzuru ile vermesidir.' Kısaca îsâr; şefkatin, merhametin, fedakârlığın ve cömertliğin doruk noktasıdır.

Îsâr, "Sizden biriniz kendiniz için istediğini (mü'min) kardeşi için de istemedikçe (gerçek anlamda) iman etmiş olmaz" (Buhârî, İman, 7) hadisinde buyrulan, kendisi için istediğini müslüman kardeşi için de isteyen, diğerkâm mü'minlerin ahlakıdır. Îsâr, yal-

nızca maddi imkânlarda başkalarını kendi nefesine tercih etmek değil, aynı zamanda herhangi bir mevki ve makam durumunda da bencilik ve hırs göstermeden müslüman kardeşini önceleyebilmektir. Yani müslüman bir kardeşimizi iyilikte, hayırda, mevkide, makamda kendimize tercih edebilmektir. "Ben sifatah ettim, lütfen diğer komşumdan alış-veriş yapın" ya da "Elhamdülillah benim ihtiyacım yok, lütfen şu kardeşime verin" diyen anlayışın tezahürüdür.

Îsârın, en güzel örneklerini, her şeylerini sırf Allah rızası için geride bırakıp Mekke'den Medine'ye hicret eden Muhacirler ile bütün varlıklarını bu kardeşleriyle seve seve paylaşan Medineli Ensar arasında görürüz.

Îsâr ahlakını ashabına gösteren, öğreten elbette sevgili peygamberimizdir. Bunun örneklerinden biri şöyle yaşanmıştır:

Bir gün Peygamberimizin huzuruna bir adam geldi ve aç olduğunu söyleyerek ondan yardım istedi. Peygamberimiz, belki evde yiyecek bir şeyler vardır düşüncesiyle hanımlarından birine haber gönderdi. Hanımı: "Seni Hak ile gönderen Allah'a yemin ederim ki, yanımda sudan başka bir şey yoktur" dedi. Sonra diğer hanımlarına haber gönderdi. Onlar da aynı şeyi söylediler. Bunun üzerine Rahmet Elçisi: "Bu adamı bu gece kim misafir ederse, Allah ona merhamet etsin" buyurdu. Bunun üzerine Ensar'dan Ebu Talha isimli bir sahabe ayağa kalkıp, "Ben misafir ederim ey Allah'ın Rasulü!" dedi ve adamı evine götürdü. Evde sadece çocuklarına yetecek kadar yiyecek olduğunu öğrenen Ebu Talha, misafirini ağırlamak için hanımına, çocukları uyutup evde ne varsa misafire getirmesine söyledi. Hanımı da çocukları uyutup evde bulunan az miktardaki yemeği hazırlayıp sofraya koydu. Ev sahipleri misafir ile beraber sofraya oturduktan sonra, evin hanımı düzeltir gibi yaparak yanmakta olan kandili söndürdü. Ev sahipleri karanlıkta yemek yiyorlarmış gibi davrandılar, böylelikle o az miktardaki yemeği misafir yedi ve tok olarak sofradan kalktı. Ev sahipleri de misafirlerini ağırlayabilmek hassasiyetiyle geceyi çocukları ile birlikte aç olarak geçirdiler.

Ertesi gün Sevgili Peygamberimiz, isâr

ahlakı sergileyen Ebu Talha'ya: "Bu gece misafire yapmış olduğunuz davranıştan Allah razı oldu" buyurarak, haklarında Haşr sûresinin 9. Ayetinin indiğini bildirdi: "Onlardan (Muhacirlerden) önce o yurda (Medine'ye) yerleşmiş ve imanı da gönüllerine yerleştirmiş olanlar (Ensarlar), hicret edenleri severler. Onlara verilenlerden dolayı içlerinde bir rahatsızlık duymazlar. Kendileri son derece ihtiyaç içinde bulun-salar bile onları kendilerine tercih ederler. Kim nefsinin cimriliğinden, hırsından korunursa, işte onlar kurtuluşa erenlerin ta kendileridir."

Medineli Müslümanlar, nasıl ki mallarını, mülklerini, evlerini, her şeylerini; Muhacir kardeşleri ile paylaştı ise bugün de bizler en yakın çevremizdeki ihtiyaç sahiplerinden başlayarak özellikle, yerlerinden yurtlarından edilen, zulüm, işkence ve ölümden kaçıp ülkemize sığınan mülteci kardeşlerimize kol kanat germeliyiz.

Asırlardır fakire, ezilmiş, kimsesize, mağdur ve mazlum insanlara sığınak olmuş, onlara Ensar'ın, Muhacirlere göstermiş olduğu kardeşliği, paylaşmayı, dayanışmayı ve fedakârlığı yapmış necip bir milletin torunları olarak can-ü gönülden aynı fedakârlığı yapmamız gerekmektedir.

Şükür ve Nankörlük Kadirşinas Her Eylem Ne Güzeldir Muhterem

●● Ayşenur Şenol

Yapılan bir iyiliği, güzelliği kabul ettiğimizde; iyiliği ve güzelliği ve bunların değerini fark edip bunları verene güzel bir şekilde karşılık vermek, bize sunulan güzellikler karşısında duyduğumuz takdir etme, memnuniyet, minnettarlık durumları "şükran" ve "kadirşinaslık"ta birleşir ve gönüllerimizi birleştirir.

Şükran duygusunu ifade etmek, "teşekkür" olarak karşımıza çıkar, duygumuzun dışavurumudur yani. Pahalı bir hediyeyle olabileceği gibi, birkaç kelime, birkaç minik kas hareketi ile de mümkündür teşekkür; gülümsemeyi diyorum, hani şu içimizi ısıtan, kimi zaman yorgunluklarımızı dahi alıp götüreren, sadaka hükmünde olan.

Kadirşinaslık; kadir, kıymet, iyilik bilmek demektir. Bu kelimenin tam karşısında da zıttı olarak buz gibi bir edayla "nankörlük" durmaktadır.

Şükür ve şükran psikolojisi üzerinde yapılan araştırmalar, hayatın bir nimet olduğunu görüp buna göre bir yaşam tarzı seçenlerin, kendilerini hayatın kurbanı olarak değil, hayatı kendisine sunulmuş bir armağan olarak benimsediklerini ortaya koymaktadır. Bu araştırmalar göstermiştir ki, hayata iyimser bakabilmenin, umutla, inançla sarılabilmenin ön şartı "iyinin" ve "iyiliğin" değer görmesidir. Bunu sağlayacak ve aynı zamanda insanı mutlu edecek olan da kadirşinaslık, şükür, vefa ve minnettarlık duygularıdır.

Bireylerin şükran duyma eğilimlerini kişisel ve sosyal iyi oluş için değerli bir özellik kabul edenler olduğu gibi, olumsuz, istenmeyen bir özellik olarak değerlendirenler de olmuş ve bunlar şükran duymanın gereksiz yere diğer insanlara borçlu hissetmeye neden olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Böyle düşünceler insanı bir takım sapmalara götürmektedir elbette. Mesela bunlardan biri narsizmdir. Narsist insanlar kendilerine yapılan iyilikleri zaten hak ettiklerini, hatta her şeyin en iyisine layık olduklarını, diğerlerinden üstün olduklarını düşündükleri için onların dünyasında yapılanlara minnet duymak yoktur. Hatta onlara göre önemli olan yapılardan kendilerinin memnun olup olmadıkları, yapılanların kendilerine layık olup olmadığıdır. İyi de bu bizim kibir dediğimiz şey değil mi? Evet, aynen. Kibirli kimseler nimetlere, lütuflara kördür. Yani, nankördür.

Araştırmalarda kıskançlık, kin duyma, maddiyata çok fazla önem verme ve mükemmeliyetçilik gibi özelliklerin de şükran duymayı engellediği belirtilmiştir. Bu duygular bize yapılanlara karşı bir teşekkürü çok gördürür: "Zaten yapması gerekiyordu, hem güzel bile yapamamış, ne teşekkürü? Ben olsam böyle yapmazdım, bir işi de düzgün becersin, şimdi bir de teşekkür bekliyordur Allah bilir.

Önceki yaptıklarını ödesin o, böyle iyiliklerle beni kandırabileceğini mi sanıyor; daha gününü göstereceğim ben ona. Benim yaptıklarımın yanında bu ne ki? Teşekkür edersem burnu havaya kalkar, aman hiç gerek yok. Böyle hediyeye mi alınır, hiç almasın daha iyi." Ve daha neler neler... Belki daha önce karşılaştık, kendi içimizde ya da karşıımızdakilerin içinde böylesi ifadelere. Bırakalım karşıımızdakilerin içlerini yorumlamayı, zira onu kendileri ve Allah bilir. Biz kendimize bakalım. Biz insanız, olabilir, içimizden böyle şeyler geçebilir; önemli olan bunları alt edebilmemiz. Teşekkür etmemize engel bir düşünce, durum mu var; gidip teşekkür ederek şeytanı yenen taraf olabiliriz :)

Kıymet bilmek dedik ya, kıstaslarını kendimize göre belirlememeliyiz. Bize güzelliklerle yaklaşanlara nankörlük etmemeliyiz. Unutmamalıyız ki her birey farklı birer dünyanın yansımasıdır. Mesela benim hediyeye anlayışla onunki belki çok farklı ama niyeti yetmez mi, beni sevindirmek istemesi zaten güzel değil mi? Allah dahi amelleri niyetlere göre değerlendirirken bizim sonuç odaklı düşünmemiz doğru olur mu hiç? Düşünsenize sevindirmek ümidi ve neşesiyle aldığınız hediyeye, yaptığınız iyiliğe burun kıvrıldığını. Üzücü öyle değil mi? Mükemmeli bir yana bırakıp samimiyete, niyete odaklanmalıyız.

Şükran duygusundan bahsedebilmemiz içinse en başta yapmamız gereken, bir iyiliği fark edip kabul etmemiz ve bunun sebebinin sadece kendimize değil, dışarıdan bir kaynağa da yükleyebilmemiz gerekir. Olumlu bir durumu başkasına yükleyemiyor ve bunun

için belirli bir kaynağa şükran hissedemiyor-sak yaşadığımız olsa olsa sadece memnuniyet olur. Kuru ve içi boş bir memnuniyet...

Japonca da bir kavram var: "Sumanai". Japon kültüründe iyilik yapan kişiye şükran duymak, teşekkür etmek ama bu arada kendini kötü hissetmek anlamına geliyormuş. Böylesi bir duygu, sosyal açıdan olumlu görünse de bireyin psikolojisini olumsuz etkiler. Bizdeki "minnet altında kalma" gibi. Minnet altında kalır da sürekli borçlu hissedersiniz ya, bu da öyle bir şey işte.

Şükranında esas olan, kendi çabalarımızla diğer insanların katkılarını bütünleştirebilmektir. Ne karşıımızdakilerin değerini ne de kendimizinkini yok saymalıyız. İyilikler karşısında her şeyi hak ettiğimiz düşüncesiyle kibire kapılıp nankörlük etmek ne kadar yanlışsa, hiçbir şey hak etmeyen biri olduğumuz düşüncesiyle kendimizi hakir görüp minnet altında hissetmek de aynı şekilde yanlıştır. Her konuda olduğu gibi bu konuda da dengeli olmamız gerekir. Bunun için de bize verilen bütün nimetlerin, iyiliklerin, güzelliklerin gerçekte Allah'tan olduğunu bilmeli asıl ona şükretmeli, bununla birlikte bunlara vesile olan insanlara da yürekten teşekkür etmeliyiz.

Teşekkür etmek, sadece insanlar arası ilişkileri etkilemez, bunun bir de Allah'la olan boyutu Peygamber efendimiz bunu şöyle ifade etmiştir: "İnsanlara teşekkür etmeyen Allah'a şükretmez." (Ebu Davud, Edeb 11; Tirmizî, Birr 35). Allah'ın şükreden kulları olmak için de büyük, küçük demeden, harf öğreten öğretmene, kalp dinleyen tabibe, çevreyi temizleyen çöpçüye, gülümseyen bebeğe, gülümseten çiçeğe ve dahi nice varlığa teşekkür etmeliyiz.

Allah'ın, teşekkür etmede önemle üzerinde durduğu iki çok özel nimetimiz var, anne ve babamız. Onlara herkesten daha çok teşekkür etmeli, herkesten daha iyi davranmalıyız.

Bu vesileyle, bir sayfada bizleri buluşturan Allah'a hamdolsun, bu fırsatı sağlayanlara ve ilgiyle takip eden siz okurlarımıza şükranlar olsun :)

Kul Hakkı: Nereden Nereye

●● Asiyе Çiner

"Hakkımı helal etmiyorum!"... Kendi sınırlarımızı zorlayıp son noktaya geldiğimizde sarf ettiğimiz en ağır cümledir bu. Öte yandan bir müslümanın bu dünya ile vedalaşırken beklediği son arzudur, "Helalleşmek". Bu beklentisini onun adına cenazesini kaldıracak kişi yapar; "Ahiret yolculuğuna çıkan bu kardeşinize hakkınızı helal ediyor musunuz?" diye sorar tekrar tekrar. O anda yeryüzünün en anlamlı sessizliklerinden birini bölen bir koro, yürekten gelen bir sesle cevap verir: "Helal olsun..."

Şayet bu ana tanıklık etmişseniz, o esnada fark edersiniz ki bu dünyada herkes ve her şey fani, sadece yaşadığınız ve yaşattığınız güzellikler, hayırlar, kazandığınız dostluklar baki. Ve hiçbir şey Allah'ın yarattığı varlıkları, hele insanı kırmaya değmez... Sonra söz verirsiniz kendi kendinize; "İncitmek yok, incinmek yok."

Bir müslümanın yaratılmışlarla ilişkilerinde en hassas olduğu konulardan biri budur: "Kul hakkı" Kültürümüzde kul hakkı denince akla temel haklardan ziyade detaylar gelir. Çünkü müslümanın duruşu detaylarda gizlidir. O detay dediğimiz şeyler bizim kalitemizi, insanlık ölçümüzü ortaya koyar. Rivayete göre; bir zamanlar İmam Âzam'ın, bir evin civarında güneşin sıcağı altında beklediğini gören biri, kendisine: "Niçin duvarın gölgesine girmeyip güneşin sıcağı altında duruyorsun?" diye sorunca: "Bu evin sahibinden bir miktar alacağım vardır eğer evin gölgesinde gölgelenirsem bir menfaat elde etmek düşüncesi akla gelebilir korkusuyla gölgelenmiyorum çünkü bunun faiz olmasından korkuyorum." cevabını vermiş.

Nereden, nereye... Acaba modern hayat içerisinde hangi kul haklarını ihlal ediyoruz? Ne kadarına dikkat ediyoruz? Bildiğimiz gibi Allah, kul haklarını doğrudan kendisi affetmiyor.

Kimin hakkını ihlal etmişsek, bizzat ondan helallik almamız gerek. Maddi bir hak ise bunu ödememiz ve muhatabı razı etmemiz, manevi bir hak ise de yine bizzat o kişiden af dilememiz gerekiyor.

İşte size sadece kuralmış gibi algılanan ama aslında kul hakkı ihlali olan birkaç örnek. Trafikte çalınan gereksiz ve abartılı kornalar, ışık ihlalleri, geçiş üstünlüğüne dikkat etmemek, toplu taşıma araçlarında yüksek sesle konuşmak, alkol, ter, sigara vb kötü kokular yaymak, yüksek sesle müzik dinlemek, herhangi bir ortamda sırayı bozmak, randevuya geç kalmak, ister günlük hayatta ister internet ortamında birini aşağılamak, biriyle alay etmek, birine lakap takmak gibi birçok örnek verilebilir. Bu tür ortamlarda kimleri incittiğimiziz, kimlerin hakkına girdiğimiziz farkında değiliz üstelik. Milyonlarca ihtimalin içinde birileri ile kısa bir süreliğine yollarımız kesişiyor ve ayrılıyor, bir daha görüşme, tanışma, özür dileme ve helalleşme şansımız olmadan.

Sosyal medya ise klavyesi olan herkesin yazıp çizdiği bir arena. İnsanlar hiç tanımadıkları kişilerin görüntülerini onun rızası olmadan internette şu veya bu amaçla yükleyip yayabiliyor, birileri de bunları eğlenceli bulup kendince yorum yapıyor, alay ediyor. Ya da gerçekliği hakkında hiçbir bilgisi olmadığı konularda klavye

başında kişileri yargılıyor, haklarında hükümler veriyor ve bütün bunlarla ağır bir kul hakkına girmiş oluyor.

Ayrıca sırf birçoğu yapıyor diye yanlışın normalleştirilmesi gibi bir durumla da karşı karşıyayız. Dedikodunun, hasedin, iftiranın, yalanın ve daha nice haramların magazin malzemesine, hatta “yine gıybet yapıyoruz” pişkinliğinde espriye dönüştüğünü görüyoruz. İnsanın ağızına yakışmayacak kelimelerin sosyal medya dilinde jargon haline gelmesini, teşhirciliği, özel ve mahrem konuların gözler önünde olmasını normal karşılamaya başladık maalesef.

Böylece değerlerimiz altüst oluyor. Yanlışlar, kötülükler, günahlar, haramlar ve yasaklar açıkça işlendikçe ve yaygınlaştıkça normal karşılanıyor; olması gereken ve kültür ve medeniyetimizde yaşanmış erdemli tutum ve davranışlar ise efsaneye dönüşüyor.

“Bir kez hayır ettin ise, binde bir ise az değil” diyor ya Yunus Emre. İyilikleri küçümsemeyelim, çoğaltalım. Kötünün panzehiri iyiyi ve iyiliği hakim kılmaktır. İyinin hakim olduğu yerde kimse kötüye ve kötülüğe iltifat etmez.

Müslümanlık da, insanlık da hatta medeniyet de detaylarda gizlidir.

Cemil Meriç ile Hasbihal

●● Sevgülay Öztürk

Sevgili Gençler, bu satırlar sizlerin her birine ayrı ayrı seslenişim, sizinle hasbihalimdir.

Ben göçmen bir ailenin çocuğuyum. 12 Aralık 1916 da dünyaya gelmişim. Balkan Savaşları yıllarında ailem Hatay Reyhanlı'ya göç etmiş. Çocukluğum yalnızlıkla geçti. Babam yargıçtı. Annem silik bir kadındı. Babamın babası müftülük yapmış bir âlim. Ama ben din eğitimi adına ciddi bir eğitim almadım. Dört yaşımdayken dört numara gözlük taktım. Gözlerim ileri derecede miyoptu. 1940'ta İstanbul Üniversitesi'ne girip Fransız Dili ve Edebiyatı öğrenimi gördüm. Mükemmel düzeyde Fransızca okuyup yazıyordum. İngilizceyi anlıyordum, Arapçayı söküyordum. Elazığ'da (1942-45) ve İstanbul'da (1952-54) Fransızca öğretmenliği yaptım. 1941'den başlayarak İnsan, Yücel, Gün, Ayın Bibliyografyası dergilerinde yazmaya başladım. İstanbul Üniversitesi'nde okutmanlık yaptım. (1946-63), Sosyoloji Bölümü'nde

ders verdim. (1963-74). Hisar dergisinde “Fildişi Kuleden” başlığıyla sürekli denemeler yazdım. 1974'te emekli oldum ve yılların birikimini peş peşe kitaplaştırmaya başladım. 1984'te, önce beyin kanaması, ardından felç geçirdim. Bundan sonra 3 yıl daha yaşayıp 13 Haziran 1987'de Allah'a yürüyeceğimi bilmiyordum.

Dört yaşında okumayı öğrendim. Dostlarım kitaplarımdı. Arkadaşlarım çelik çomak oynarken ben kitapların dünyasında dolaşıyordum. Gece gündüz dur durak demeden okurdum. Düşman bir dünyada dostsuz ve arkadaşsızdım. Sığındığım limanım çok sevdiğim kitaplarımdı.

O zamanlar Hatay, Fransızların mandasındaydı. İlkokul, ortaokul ve liseyi Hatay'da okudum. Lisede çok iyi hocaları vardı.

Cemil Meriç

Çok kitap okuduğum için onlarla bazı konularda tartışmalar dahi yapardım. Çok çalışkan bir talebeydim. Notlarım çok iyiydi. Lise birincisi ve öğretmenlerimin gözbebeği oldum her zaman.

Çok okuduğum için yaşitlarımaya göre çok şey biliyordum. Okumanın ikiz kardeşi olan yazma çalışmalarına da başladım o dönem. Hatay'da yerel bir gazete olan Yeni Gün gazetesine Fransız mandasının kabul edilmemesi ve Hatay'ın kurtuluşu için bu esarete direniş gösterilmesi gerektiğine dair bir yazı yazdım. İşte kızılca kıyamet ondan sonra koptu. Bu yazım Fransız istihbaratının hiç hoşuna gitmedi ve benimle uğraşmaya başladılar. O kadar çok üstüme geldiler ki son sınıfta liseden ayrılmak zorunda kaldım. Diploma alamamıştım. Aldım çantamı İstanbul'un yolunu tuttum. İstanbul'da bir yıl kaldım ve liseyi bitirdim. Liseyi bitirdim bitirmesine ama İstanbul'da daha fazla tutunamadım ve Hatay'a geri döndüm.

Sevgili gençler, bu sırada gözlerim altı numara miyoptu. Bu hal beni çok derinden üzüyordu. Bir süre ilkokul öğretmenliği yaptım. Daha sonra Aktepe Nahiye Müdürlüğüne atandım. Göreve başlayalı kısa bir zaman olmuştu ki bir telefonla görevime son verildi.

Tercüme bürosunda çalıştım 1939 da polis baskınına uğradım. Evimi aradılar. Her yer tarumar. Üç yüz tane kitabıma el konuldu. Cehaletin karanlığından değil de kitaplardan korkan bir zihniyetti bütün bunları yapan. Tutuklandım, hapse atıldım. İki ay hapis yattım. Suçum komünizmin propagandasını yapmaktı. Hakkımda bu suçtan idam kararı verdiler. Sonra mahkemede berat ettim ve serbest bırakıldım fakat yıllarca polis peşimi hiç bırakmadı. Bağımsız Hatay hükümetini destekliyordum. O dönem Marksist'tim. Beni hep ezdiler. Ağaç yaşken ezilirdi onlara göre. Karanlığa alışanlar, yıldızlardan rahatsız oldular.

O dönem solcu olmak yasaktı. Sağcı olmak da yasaktı. Ben namuslu olmak istiyordum. Mahkemede Ben Marksist'im dediğimde aslında daha bir işçinin bile elini sıkışmış değildim. Ezilenlerin yanında yer almak istiyordum. Adaletin, namusun.

Sevgili gençler ben Allah'ın "Oku" ayetinin gereğini hayatım boyunca hakkıyla yerine getirmeye gayret ettim. Okudum, okudum, okudum. Okudukça aydınlandı gönül ve zihin dünyam. Sizlere de tavsiyem kesinlikle çok okumanızdır. Ortaokul yıllarımda Nabi'yi, Nedim'i, Fuzuli'yi okudum. On bir yaşımda dünya klasiklerini okudum. Balzac'ı, Victor Hugo'yu Russell'i okudum. Bazen Halep'e kitap almak için giderdim. Daha sonra Balzac'tan çeviriler yaptım. Süleyman Nazif'i okudum. Süleyman Nazif, yazıdaki ceddimidir. Rıza Tevfik'in Kâmûs-u Felsefesi'ni okudum. Sinan Paşa'nın Tazarrûnâme'si beğendiğim kitaplardandır.

İstanbul'da bütün sahafları tanırdım. Sahaflara kaliteli kitaplar geldiğinde bana haber verirlerdi, hemen alır ve okurdum. Paramı son kuruşuna kadar kitaplara harcardım. Her zaman kitaplardan beslendim. Bazen çuvallarla kitap aldığım olurdu. Gözümün ışığı gittikçe azalıyordu. Işığa yakın olmak için bazı günler masamın üzerine sandalye koyar o sandalyede kitap okurdum. Çünkü başka türlü göremezdim. Otuz sekiz yaşımda gözümün ışığı tamamen söndü, karanlıklar içinde kaldım. Görmek yaşamaktır.

Ben gerçek anlamda yaşamıyordum. Bütün çiçekler görenler için açıyordu artık. En çok da kitaplarımı okuyamamak beni üzüyordu. Kitaplardan ayrı kalamazdım. Artık bana ömrümün sonuna kadar yakınlarım kitap okuyacaktı.

Sevgili gençler, benim dönemimde Türk aydını kendi mağarasında, yani kendi karanlığında kalmıştır. Ben batıya doğu gözüyle, doğuya da batı gözüyle bakıyorum. Bana göre her zaman ışık doğudan yükselir. İnsanlık maddeci kültürden mana iklimlerine dönmelidir. Biz penceremizi hem batıya hem de doğuya açmalıyız. İslam medeniyeti İslam ahlakı üzerine kurulmuştur. Değerler ilim ve felsefeden muazzamdır. Kendini tanımak, düşüncenin ilk merhalesidir. Ben bir isyanım. İzimler bizlere giydirilmiş deli gömlekleridir. Az gelişmişlik Türk'ün göğsüne emperyalist güçler tarafından nişan gibi takılmış bir isyandır. Ben muhteşem maziye muhteşem istikbale bağlamaya çalışan bir köprü olmak isterim. İnsan ancak köküyle yaşar.

Kütüphanelerimizde batılı oryantalisteler değil, bizim gençlerimiz ve mütefekkirlerimiz dolaşmadığı sürece biz ayağa kalkamayız ve gerçek anlamda kalkınamayız.

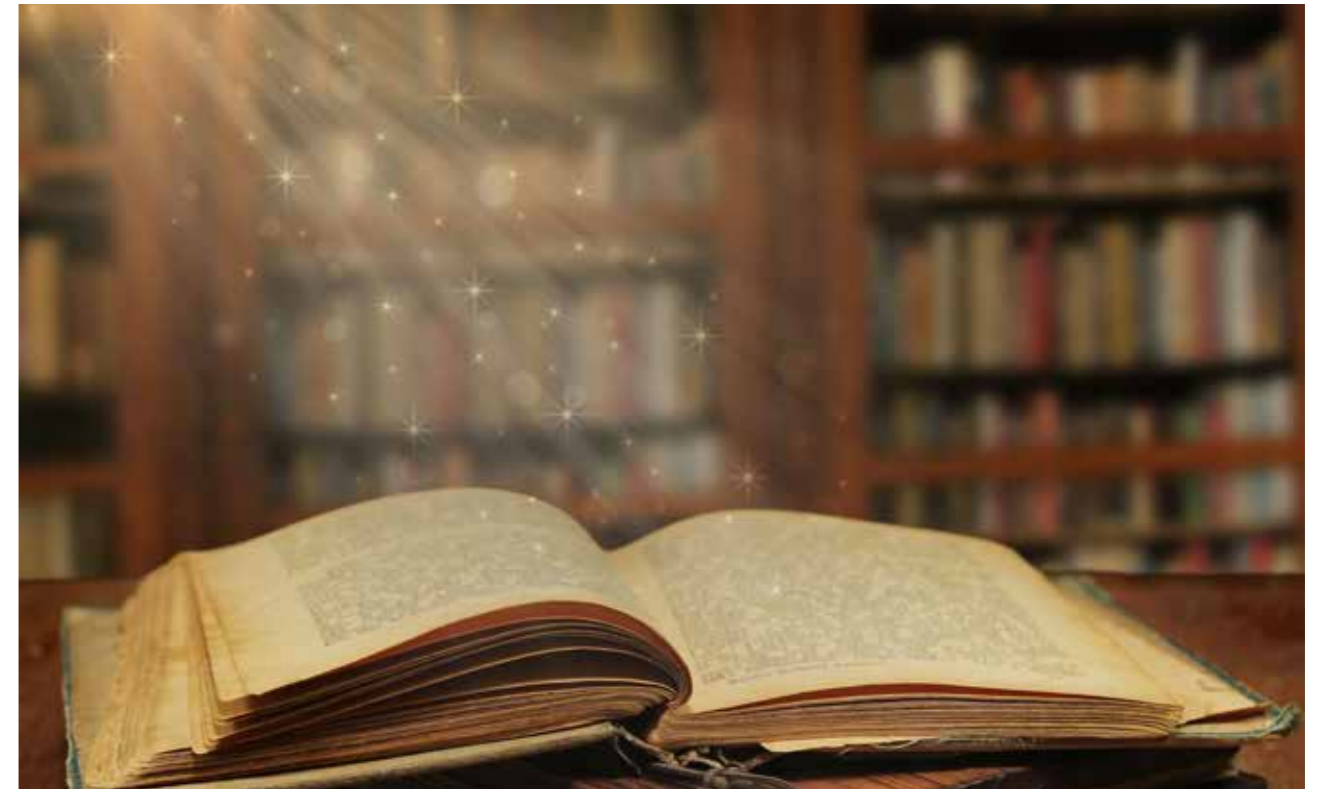
Osmanlı'nın yıkılışıyla birlikte topraklarımızı kaybettik. Bu benim gözümde asıl bir değere sahip değildir. Biz Osmanlı'nın yıkılışıyla ruhumuzu, hafızamızı, benliğimizi kaybettik. Asıl kayıp ruhumuzun ve benliğimizin kaybıdır. Siyasi kamplaşmalar, yolumuzdaki en büyük engellerdir. Kendimize yabancılaşmak gerçek problemdir. Osmanlı Türkçesini öğrenmeliyiz. Tarihimizi ve kültürümüzü tam anlamıyla öğrenmek için bu elzem bir hadisedir.

Sevgili gençler sizlere söylemek istediğim kitaplık çapta sözler var. Bundan sonrasında sizleri kitaplarım ve kitaplarla baş başa bırakmak isterim. Okuyun, okuyun. Düşünün ve mutlaka yazın...

Kitaplarımdan bazıları şunlardır: Bu Ülke, Umrandan Uygarlığa, Bir Dünyanın Eşiğinde, Işık Doğudan Gelir, Kültürden İrfana, Mağaradakiler, Jurnal, Kırk Ambar, Hind Edebiyatı, Saint Simon İlk Sosyolog - İlk Sosyalist, Bir Facianın Hikâyesi, Sosyoloji Notları ve Konferanslar.

Hepinizi muhabbetle, umutla selamlıyorum...

Dedeniz, Cemil Meriç

Hız. İsmail (as)

●● İrem Ertuğrul

Durup çevremize bir bakalım... Otobüste yerinden kalkıp yaşlı bir teyzeye yer veren genç; hasta çocuğunun başucunda uykusuz bekleyen anne; sabahın ilk ışıklarıyla evinden çıkıp işe giden baba; kendisi de aç olduğu halde arkadaşına simidini veren çocuk... Bu gördüklerimiz, fedakârlığın birer çeşidi yalnızca.

Peygamberlerin hayatları, aklımıza gelen her erdemın doruk noktasını görebileceğimiz hikâyelerle doludur. Fedakârlık, tüm peygamberlerin ortak özelliklerinden olmakla birlikte, özellikle Hız. İsmail (a.s)'ın hikâyesini düşürdü aklıma. Anlatayım, siz de hak vereceksiniz.

Hız. İsmail'in hikâyesinde fedakârlık, birden fazla karakterin özelliği olarak karşımıza çıkıyor. Babası İbrahim (a.s), üvey annesi Sare (a.s), annesi Hacer (a.s) ve İsmail'in kendisi (a.s)...

Hız. İbrahim'in hikâyesini daha önce anlatmıştık. Zorlu bir tebliğ sürecinden sonra, Şam'a gelip yerleşen Hız. İbrahim artık yaşlanmıştı. Eşi Sare'nin çocuğu olmadığı için evlat hasreti çekiyordu. Bir çocuğu olsun, soyu devam etsin diye Rabbine dua ediyordu: "Ya Rabbi! Bana salihlerden olacak bir evlat ver!" (Saffat 37/100)

Sâre validemiz, kocasının durumuna üzülduğünden, bir kadının yapabileceği en büyük fedakârlıklardan birini yaparak, onu cariyesi olan Hacer validemizle evlenmesi için ikna etti. Sonunda İbrahim (a.s)'ın, Mısırlı bir kadın olan Hacer validemizden bir oğlu oldu: Hız. İsmail. "İsmail", bir rivayete göre "Allah'a itaatkâr olan" demektir.

Hız. İsmail'den sonra bir mucize oldu ve çok yaşlı olan Sâre validemiz de hamile kaldı ve İshak (a.s) dünyaya geldi. Hız. İsmail iki yaşına geldiğinde Sâre valide-

mizde kıskançlık hali baskın oldu ve İbrahim (a.s)'a Hacer'i ve İsmail (a.s)'ı evinde istemediğini söyledi. Bunun üzerine Allah, İbrahim (a.s)'a, İsmail (a.s)'ı ve annesi Hacer'i uzak bir yere götürmesini vahyetti. Onlara bir melek eşlik edecekti.

Bir akşamüzeri yola çıktılar ve Mekke'ye kadar gittiler. Meleğin onlara yerleşmelerini bildirmesi üzerine İbrahim (a.s) onlara, Mekke yakınlarında bir çadır kurdu. Etraf, tek bir canlının dahi olmadığı, kupkuru, çorak bir araziydi. Yanlarına biraz hurma, biraz su bıraktı. Gitmek için yeltendiğinde Hacer validemiz ona "Ey İbrahim! Bizi

burada bırakmanı sana Allah mı, emretti?" diye seslendi. Hız. İbrahim (as), "Evet, Allah emretti." deyince, Hacer, "Öyleyse Allah bize yeter, bizi O korur" diyerek Allah'a tevekkülünü ve fedakârlığını gösterdi.

Günler geçip hurma ve su tükendiğinde Hacer validemizin sütü kesildi ve İsmail (a.s)'la beraber ölümle burun buruna geldiler. Kendi canından çok oğlunu düşünen Hacer validemiz, sıcak güneşin altında, su bulurum umuduyla İsmail (a.s)'ı bırakıp koşmaya başladı. Safa ve Merve tepelikleri arasında koşup çaresizce etrafa bakınıyordu. İsmail (a.s)'ın yanına döndüğünde bebeği ayağıyla yeri eşeliyordu. Allah'ın lütfuyla eşelediği yerden su çıkmaya başladı. Bu, zemzem kuyusuydu.

Bundan sonra çeşitli yerlerden gelen insanlar suyun etrafında yerleşmeye başladılar ve zaman içinde Mekke şehri kurulmuş oldu. Hacer validemiz, İsmail (a.s)'ı büyütürken arada bir İbrahim (a.s) onları ziyarete geliyordu. Yıllar geçti, "Çocuk kendisiyle birlikte koşup yürüyecek yaşa gelince İbrahim ona, 'Yavrum, seni rüyamda boğazladığımı gördüm. Düşün bakalım, ne dersin?' dedi. O da, 'Babacığım, emrolduğun şeyi yap. İnşallah beni sabredenlerden bulacaksın' dedi." (Saffat 37/102)

İşte fedakârlığın en büyüğünü, İsmail (a.s)'ın Allah için kendi canından geçmeyi göze almasını Kur'an-ı Kerim böyle anlatıyor. Ve tabii ki İbrahim (a.s)'ın fedakârlığı... Canından çok sevdiği evladını Allah için kurban edebilecek kadar büyük bir iman... Sonrasında babası İsmail (a.s)'ın boğazını kesmeye yeltendiğinde Allah, İbrahim (a.s)'a bir kurban gönderip onu kurban etmesini söylüyor ve İsmail (a.s) kurtuluyor. İkisi de imtihanı kazanmış olarak elbette. "Kitap'ta İsmail'i de an. Şüphesiz o

sözünde duran bir kimse idi." (Meryem 19/55) Ne güzel bir şahitlik...

Hız. İbrahim (a.s)'ın Mekke'ye yaptığı ziyaretlerden birinde Allah tarafından Kâbe'yi yapması emredilmişti. Oğlu İsmail (a.s) ile birlikte Kâbe'yi yaptılar. İsmail (a.s) taş getiriyor, İbrahim (a.s) duvar örüyordu.

Babasının vefatından sonra Hız. İsmail (as), Hicaz halkına peygamber oldu. Bu fedakârlık dolu kıssanın sahibi İsmail (a.s)'ı babasıyla yaptıkları dua ile analım ve şunu da unutmayalım ki Alemlere Rahmet Peygamberimiz Hız. Muhammed Mustafa'nın (s.a.v) pak soyu, İsmail (a.s)'dan gelmiştir.

"Ey Rabbimiz! Bizi sana teslim olanlardan kıl ve bizim soyumuzdan sana teslim olacak bir topluluk çıkar, bize ibadet yollarını göster ve tevbemizi kabul et: Şüphesiz yalnız sensin tevbeleri kabul eden, rahmet dağıtan!" (Bakara 2/128)

